

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Resolvtiones Lvtherianae Svper Propositionibvs Svis
Lipsiae Dispvtatis**

Luther, Martin

Vvittenbergae, 1519

VD16 L 5795

Conclv: II. In bono peccare homine[m], & peccatu[m] veniale, non natura sua, sed dei misericordia solu[m] esse tale, aut in puerो post baptismu[m] peccatu[m] remane[n]s, negare, hoc est Paulu[m] & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-32453

nondū se fecisse voluntatē dei. At hēc om̄ia sunt debita et sp̄e,
& peccata cōtra legem dei, qui vult nōmen suū sanctū esse, in
nobis regnare, voluntatem suā in nobis fieri. Nec putandum q̄
fict̄ oretur, quare sequitur, om̄nes vere orare, & vere sibi hēc
deesse confiteri. Et ita patet q̄ sola oratio dominica nos docet,
Primo esse nō os quotidianos peccatores, & semp̄ peccare. Des
inde totā vitam esse p̄oenitentiā & orationē & cōtritionē.

Ex quo ulterius sequitur, contra Cōcilij Constantiēni, de
terminationē, omnē actū hominis esse malū extra gratiā, q̄nt
etīa actus iustorū in gratiā, nō est bonus, nec implet mandatū
dei.

Vltimo ad hoc vrgent rot Apostoli Pauli exhortationes
ut mōrtificemus mēbra q̄ sup̄ terrā sunt; Coll. iij. Et facta car
nis Ro: viij. Et renouemur in nouitate sensus. Ro: xiij. Et carnis
curā nō faciamus in desiderijs eius, ibidem, crucifigam⁹ carnē
cū cōcupiscentijs. Gala. v. Q uę om̄ia eo tendū (vt clarū est) q̄
assidue p̄oenitendū sit, quia peccatū somnis, assidue mouetur,
& noua desideria p̄fert, ceu spinas & tribulos terra maledicta
Gene. iij.

Cetera in resolutorio Con. i. ii. & iii. & con. Sed nec adhuc
video huius cōclusionis sententiā cōfutatā, neq; em̄ tacta suic
Lipſię in una syllaba. Enīs etīa sententiā si neges, necesse est ve
neges om̄es ferme libros B. Aug: cōtra Pelagianos, editos, qui
totus per om̄ia in hanc sententiā p̄cedit. Sequitur ergo hanc
nō esse doctrinā nouā, vt Eccius calūniatur, Sed Eccij propos
titio cōtraria huic, est nouus & vetus error, ad heresim pertinē
Pelagianoris, nec Conciliū quicq; cōtra statuere habet, nisi vee
lit errare, sicut ſep̄pius fecit.

CONCLV: II.

In bono peccare hominē & peccatū veniale, non
natura sua, sed dei misericordia solū esse tale, aut
in puerō post baptis̄mū peccatū remanēs, negare,
hoc est Paulū & Christū semel cōculare.

Tria ista conclusio cōprehendit, esse peccatū in bono ope,
Deinde peccatū nō natura, sed misericordia dei esse veniale, &
peccatū post baptis̄mū remanere.

Primū ita ostenditur.

Isaias, Ixiiij. Et facti sumus in undi om̄es nos, & quasi pann⁹

D.

menstruat vniuersitatem nostram. Hæc vel sola autoritas ob-
struat omnium contradictionis & gulam, cū sit apertissima, esse
nos omnes imundos, & non modicim iustitias, sed iustitias quæ nostras
aperte deit. Sed scio quid hic soleat opponere, scilicet pphæ-
tia loquaciam de iustitia nostra, quæ ex lege est, quam Apollonius quæ dñan. In
hanc tentatiā & D. Hiero: cedere videatur. Sed verba pphætæ
sunt manifesta, loqui enim in persona sua & totius fidelis po-
puli, qui non iustitia legis, sed gratia iusti erant. Siquidem & ipsi
eandem escam manducauerunt, & eundem spiritum fideli habuerunt, ut
Apollonius dicit. Neque enim iustitia legis constitetur deo in humilitate,
non est accusatrix sui in principio, sed inflata excusat se & iustifi-
cat, quare solius gratia iustificantis est dicere & confiteri se esse
imundum & iniquum. Secundo non dicit iustitiam nostram, aut nos,
sed omnes nos, & vniuersitatem iustitiam nostram, neminem excipit, & nul-
lam iustitiam mundam assertit, ergo non potest trahi ad aliquos, quæ
non fuerint gratia iustificati, nec ad solam legalem, sed ad omnes,
& ad omnem iustitiam eorum. At certum est aliquis inter eos fuisset,
qui plusquam legali iustitia iusti esset, & aliam quæ iustitiam legalem
tunc fuisset simul, & tamē dicit omnes imundos & vniuersitas iusti-
tias pollutas. Quare vincit hæc autoritas & tamē aperta verba
cogunt cuiuscumque interpretationem posthaberi suo apertissimo
sensui.

Sed & illud malo intelligendi usus dicit, quæ iustitia legalis
fuerit imunda ad iustitiam Euangelicam comparata, quia lex vice quæ
ceremonialis erat bona, & a deo instituta, quare iustitia eiusdem
non erat de se imunda ullo modo, cū tunc non minus coges-
tentur ea seruare, quæ decalogi precepta, Ideo qui de iustitia legis
tanquam imunda loquitur, solū respectu ad tempus Euangeli, in
quo est abrogata, non quia imunda, sed quia fiduciam prehebat
stultis contra gratiam dei, ut Apollonius ad Gal. & Ro. docet. Quare
sicut ceremonialis iustitia erat bona & recta, & tamen imunda,
& decalogi eorum iustitia erat imunda, quæ nullibet bona, ppheta
enim pro suo tempore loquitur, quo iustitia legis nondum erat ab-
rogata, alioquin dicendum, quod de eis pcepisset imunda seruare,
quod est detestabile. Stat ergo verbū vniuersitatem iustitiam non imundam,
& omnes nos imundi.

Secundo illud Eccl. vñ. Non est iustus in terra, qui benefac-
iat & non peccet. Solet autem & hoc verbū sic eludi, quæ iustus alii
quando benefacit, aliquis peccat, sed hoc non stabit, si enim hoc
voluisset, sufficerat dicere. Non est iustus qui non peccet, quid

em̄ superflueret verbis, quasi aliquis sit iustus, qui faciat male? Non em̄ nisi iustus facit bene, & a benefaciendo iustus est, ideo ut exprimat virtutē, addit, quis faciat bene, & nō peccer, Nam dū de operibus extra benefacta le quīs, sic dicit. Septies in die ea dicit iustus, & toties resurgit. Hic non addit, iustus qui benefacit

Tercio illud Ro: vii. Quod nolo malū, hoc facio, quod volo bonū, hoc non facio, Et infra. Cōdelector em̄ legi dei secundū interiorē hominem, video aut̄ aliam legem in membris meis repugnante legi mētis meç &c. Hic aduertamus Apl'm, cedant huic ratio & autoritas, sive Ecclesiē sive Concilij, quoniam hic docetur, cuius contrariū, si angelus de celo docuerit, nō credam, Nemo hīc locū Apł'i mihi superabit, nec euader. Primum hic idem vñus homo Paulus sanctus Apł'us, plenus gratia, simul delectatur in lege dei, si repugnat legi dei, simul vult bonū secundū spiritū, non tamē agit propter carnem, sed contrariū, ergo peccat dum benefacit. Nā repugnare lege dei, quis aliud q̄ peccare audeat intelligere. Non agere bonū, nō ne contra legem dei est. At dum vult hoc bonū, eo ipso nō facit hoc bonum, sed malū contrariū, cū ergo nunq̄ sit sine repugnatiā nunquā sine virtute bene facit, nunq̄ ergo plene implet legem dei, quare ut sic dixerim. Noluntas illa legis dei in carne semper est, quādo voluntas est legis dei, per hāc benefacit, per illā male facit, Nolle ē ex carne, velle ex spiritu, ideo oramus, ut fiat voluntas dei in terra (carne) sicut ī celo (i. spiritu) sit, sic dicit. Velle mihi adiacet, perficere non inuenio, Hoc & scholastici dicunt, Qz homo sit difficultate ad bonū, & prōn⁹ ad malū, & tamē audent dicere, non esse peccatum in opere bono, quasi difficultas q̄ impedit hilarem & liberam legis dilectionē, non officiar, q̄ minus legi dei saffiat, q̄ nō nisi puro & libero amore implet. ps. i. In lege dñi voluntas eius. & i. Timoth. i. Finis legis charitas. Ita de Christo ps. xlviij. Dilexisti iustitiam & odisti iniuriam Concludit ergo Paulus, igitur mente seruio lege dei, carne aut̄ legi peccati. Quid expressius dici potest, idem seruus, eadem seruitute, legi dei & legi peccati seruit. Adhuc negas peccatum esse, seruire legi peccati? Eadem fronte neges, bonum esse servire legi dei. Est ergo omne opus bonum vitiosum cuiuscunq̄ hominis in hac vita, propter seruitutem peccati, qua tenetur captiuus in carne, ut legi dei semp̄ debitor & peccator maneat hoc vno saluus, q̄ cū Apł'o clamat. Insolitus homo ego, quis meliberabit de morte corporis huius?

D ij

Quinto eadē eiusdem sententia est Gal. v. Caro concupiscit aduersus spm, & spūs aduersus carnem, hæc ē sibi inuicē aduersantur, ut nō ea q̄ vultis faciat. An etiā hic nō satis apertus est Paulus? Concupiscere aduersus spm, peccatum est & cōtra legem dei. At hæc duo manet, q̄ diu caro manet, ita nō faciūt qd volūt. Volūt legē deī seruare, ne cōcupiscat aliquid cōtra legem dei, sed nō faciūt nec iplēt hoc velle, ideo manet peccatores, & non vnlī s. item opus faciunt, in quo nihil sit debiti, aut defectus a lege. Hic vero obſtrupit, d. hic defectus ppric peccatum nō est, ideo tenendus est vſus loquendi, & loquendū ut multi. Respōdeo. Tuus vſus est pernicioſus, q̄ a loquendi vſu recessit, qui in ſacris literis eſt, cuius theologos oportet eſſe cōſtantissimos obſeruatores. Paulus dicit, q̄ seruit legi peccati, & contra legem agat. At peccatum magis ppric dici nō pōt, q̄ id qd cōtra legē eſt, & legi peccati seruit, valeat ergo tuus loquendū abuſus. Sed de hoc infra in peccato veniali.

Igit̄ tñā eſt ibi peccati, quantū nolūtatis, difficultatis, repugnātis. Et tm̄ ibi meriti, q̄ tñ volūtatis, libertatis, hilaritatis. Mixta ſunt hēc duo in om̄i vita & ope nostro. Non em̄ ſine carne ſumus, nec ſine ea operamur. At qualis eſt caro, talia operat. Qd ſi ſit tota nolūtatis, iam eſt p̄t̄ ibi mortale & auersio. Tota autē volūtatis in hac vita non eſt, ideo ſemper peccamus, dñ bñ facimus, licet qñq̄ mīnus, qñq̄ magis, ſed m̄ q̄ caro minus fuerit impotuna cū ſuī ſimūdis defiderijs. Hęc ergo ē cauſa, quare non ſit iustus in terra, qui faciat bene, & non peccet. Eſt autē talis iustus ſolū in celo. Cū autē homo ſine iſta nolūtate nō ſit, nec ſine ea operetur, per hoc, nec ſine peccato in ope bono erit. Qd̄ em̄ ſine ea operari pōt, qui ſine ea viuere & eſſe non pōt? Quare iustus eſt velut instrumentū corrum rubigine, qd̄ deus ſuſcepit expoliendū, qd̄ vbl̄ corroſum eſt, male ſecat, donec perfecte ſit expoliūt.

Sexto, ad hoc valet illa parabola (Lcce x.) Samaritanū q̄ ſemiuiuū hominē inuſo vulnerib⁹ oleo & vīno, alligauit qd̄ vulnera, ſed nſquid mox ſanauit: non, ſed curam eius co- misit ſtabulario, donec rediret. Itaq̄ ecclēſia ſtabulū eſt, in quo accepta gratia baptiſmi, quoddicē curamur a peccatis. Et opera talia ſunt, qualia eorū, qui incipiēt ſanari, ſanati autē nōdū ſunt, q̄ patet, q̄ ſint partim egra, partim ſana, multū ab hiſ diſtantia, q̄ ſani perfecte faciunt. Inde Christus Matt. vii. Ap̄los plane malos appellat, dicens. Vos cum ſitis mali, noſtis bona data dare filijs vestrīs. Si autē ſunt mali, iā ſtabit eiusdē dñi ſua.

Arbor mala nō potest fructus bonos facere, & in facilius bonos,
quā sunt arbor bona, & econtra, Q[uod] autē hæc intelligentia, aut
v[er]sus loquendi apud theologos perit, in causa est quod reliquias sacra-
cris literis, ceperūt de his rebus diuinis humano (id est faciliore
ut ipi putant) modo loqui, & sic paulatim amiserūt, & sensum
scripturæ, cuius verba tanq[ue] vasa reliquerūt simul, quod cū in bap-
tismo remitti omnia peccata scirent, statim intulerūt, nullū ibi
relinqui peccatum. Ideo somitē non peccatum, sed infirmitatem,
contra expressum textū Ap[osto]li appellantes, cū peccatum remittat
ibi, non ut nō sit, sed ut nō imputetur (vt B. Aug. ait) Est ergo
peccatum ibi verissime, nisi quod non imputatur, eo quod cepit est excep-
tio, Ideo reatus quidem solitus est, ipsum autem manet, donec &
ipm expellatur. Sumus em in phase, i.e. transitu de peccato ad gra-
tiam. Q[uod] si cesses illud expellere, ac p[ro]p[ter]e non peccato habeas, iam
peccatum non seruas baptismi, & reddit reatus eius, pactus em es, te
peccatum expugnatur, ac diabolo p[ro]p[ter]e eius reluctatus
sum, quod cū de peccatis extra te positis intelligis & tuū pecca-
tum intus nullū esse putas, nec recte baptismi sacramentū intel-
ligis nec accipis, Nihil ergo differi peccatum somitē a quoliz
h[ab]et criminē post vel ante baptismū, cū sit equus contra legem dei
sicut quo dlibet aliud, nisi quod non imputat.

Quare quid alij in Theologia scholastica dīdicerint ipsi vi-
derint. Ego scio & cōfiteor, me aliud nihil didicisse, q[uod] ignoran-
tiam, peccati, iustitiae, baptismi, & totius Christianæ vitæ, nec
quid virtus dei, opus dei, gratia dei, iustitia dei, fides, spes, cha-
ritas sit. Breuiter non solū nihil didici (qd[em] ferendū erat) sec[undu]m non
nisi dīdescenda dīdicē, omnino contraria diuinis literis. Miro
autem, si alij feliciter dīdicerint, Quis si aliquis sint, candide eis gra-
tulor. Ego Christi amiseram illuc, nūc in paulo reperi.

Septimo, h[ab]et parabola Matt. xiiij. pertinet. Simile est res-
ponsu coelorum fermento, quod acceptū mulier abscondit in far-
nis sati tribus, donec fermentaret totum, Satū genus mensuræ
est hebreacū, modiū & dimidiū continens autore Hiero. Quod
autem sint tria sata ista farine, modo nō est locus dicere. Sat nūc est
farina esse nos homines, fermentū absconditū Christū, gratia
nobis largitā in spiritu fidei. Sed si eū fermentū non subito fer-
mentat consperationē totam. Ita gratia infusa, non t[em]po[rum] diffun-
ditur per totū corpus, sed paulatim totū hominem fermentat,
sibiq[ue] simile reddit. Quare peccatum ibi reliquum est, sed quia ces-
p[er]um expurgari, non imputat expurgatori, hoc est em in bap-
tismo omnia peccata remitti, non imputari scz, non autem penas.

D ij

tus evanescari. Error ergo est & humana sunt cōmenta, q̄ peccatum, quo ad formale suū tollitur, formale autē appellante, priuationē gracie, materiale ipm̄ somitem vel habitū. Reatus tñ tollitur, formale aut tñ manet, quantū materiale, hoc est, priuationo gracie, tanta ibi est, quanta est concupiscentia reliqua. Oportet em̄ in locū concupiscentię succedere charitatē, quę nō est, vbi concupiscentia est, Causa erroris est, q̄ subiectum gracie dant solā animā, eiusq; nobiliorē partē. Deinde q̄ carnem & sp̄m̄ distinguunt metaphysice, tanq; duas substātias, cum totus homo sit sp̄s & caro, tñ sp̄s, q̄t̄ diligit legem dei, tñ caro, q̄t̄um odit legē dei. Sic sanitas & morbus iuxta sunt in eodē corpe aut eodem loco carnis. Ideo em̄ iuxta Salomonē. Nemo gloriari potest se haberem mundū cor, q̄a caro, id est affectus carnis & concupiscentia quae est fermentū vetus nequitig, totum hominē corruptit. Iuxta Gen. viii. Nō permanebit spiritus meus in hominē, quia caro est, inquit, non carnē habet, quia toto affectu cordis carnem sapit. Quare fermentū nouū quae est charitas rursum misceat huic fermento veteri, ut ipsū etoto homine ejiciat, primū de corde, deinde de toto corpe & omnibus membris.

Octauo, Illud preualidū in psal. clxij. Non intres in iudiciū cū seruo tuo, quia non iustificabit in conspectu tuo omnis viuens. Hic quero, an ille iustus, quē singunt, cum in ipso pulcherrimo merito sā actualiter fuerit, etiā sit numerādus inter eos qui viuunt, cum psal. omnis viuens vniuersaliter dixerit. Si inter eos numerat, non iustificabitur corā iudicio dei, ut hic dicit. Cur hoc queso: si siue peccato est in opere bono, non potest damnari a deo, qui iustitia est ipsa, nūc magis amans q̄ iustitiam, nec timendū q̄ iustus iudex, iustitiae damnet. Si autem damnari, iam siue peccato nō est, & contra legē dei inueniētis. Non em̄ damnatur, nisi qui legi dei nō satisfecit.

Q, si is non iustificabit in iudicio dei, qui seruus dei est, nec omnes viuentes, inter quos necesse est sanctissimos aliquot esse, si Eccliam sanctā, sanctorū cōmunionem in terris viuere credimus, qui in legem implent, q̄lis putas furor est eorum, qui circa gratiā & extra Eccliam insaniunt, legem posse impleri ex natura ih̄us viribus, quo ad totam substantiā facili, licet non ad intentionē precipientis. Ad hoc, ut iterū ad articulū huiusmodi Constantij damnatiū redeam, q̄tus error est. Actum neutrū & non malum inueniri dicere, quando actus iustorū non est iustifica-

bilis coram deo? Quibus recte illud Hiere, dici potest. Ecce
quibus iudicium non erat, ut biberent bibentes bibent. Et tu in-
nocens eris. Non eris innocens. Et. i. Pe. iiij. Si iustus vix sal-
uabitur peccator & impius vbi parebitur? Et vide monstra
qua hinc sequitur. Impio' extra gratiam, in suo opere bono
tribuit, nec veniale peccatum, sed solum odo, non meritorium.
cum hic iusto in opere bono tribuat adeo peccatum, ut si iudicio
dei sisatur, non possit iustificari, (hoc est mortale & damnable)
quanto ergo magis impij opera bona sunt dannabilia & morta-
lia nequam neutralia seu media. Et adhuc gloriantur Theologii
am scolasticam, non esse contra Theologiam sacram, cum hac ratione
melior esset conditio pectoris quam iusti, vbi ille non peccaret, in quo
iustus peccaret. Hinc iam videmus unde fluant sanctorum
patrum sententiae.

Aug. li. ix. Confess. Ve homini virtute cunctis lauda-
bili si remota misericordia indicet. Quid hic queso sequitur?
Nonne omne peccatum esse omnino mortale ex natura sua, sola
aut misericordia dei veniale? Nec mirum sane, quia omne peccatum
est contra legem dei. At contra legem dei esse iam grauissimum est
cunctum in ipso est. Necesse est enim proptero separari a deo, quic-
quid quocunque contra legem dei est, cum nihil inquinatus in-
stratur sit in regnum coelorum. Deinde cum nec apex sit pre-
titurus a lege, qui non fiat, necesse est nec veniale quidem pec-
catum remanere. Eloquia enim domini Casta, argenti igne pro-
batum, purgatum, septuplum. Ita purum esse oportebit & hos
mines, alioquin saluus non erit, quia apex unus non pretibit.

Quocirca grauissimus error est iterum Theologorum, peccatum ve-
niale penitus nihil curantur & garrientur, quod veniale peccatum,
deum non offendit, aut solum venialiter offendit. Si tam levius
offensio, cur justus vix saluus erit? cur non sustinet iudicium
dei, & iustificari iustus non potest? cur tam serio & non venia-
aliter nec improprie orare cogimur, Dimitte nobis debita
nostra. Et fiat voluntas tua. Adueniat regnum tuum. Sanctificetur
nomen: Nonne appetit hos Theologistas, primi extin-
guere timorem dei in hominibus. deinde puluillos & cervicas
lia sub manibus & capitibus eorum ponere ut Ezechiel dicit,
ac orationes eorum remittere & spiritum extinguere? Non est res
levius momenti (dicant quid velint) legi & voluntatis diuinae, vel
uno pilo dissentire, nec res levius, misericordia diuina, quam veniale
ignoscit. Ita illi legem & voluntatem ac misericordiam diuinam, pene p

Ignavia habent, ne ferueat oratio, neve ardeat gratitudo iustorum. Attēdamus ergo a fermento istro pharisaico.

His interim satis factū est. Eccianā secūdam ppositionem esse & erroneam & impiā, quādo negat iustum in omni opere bono peccare. Aut iustū peccare mortaliter (si iudiciū diuinū spectes.) Aut peccatū in baptisato remanere. Hæc em̄ huma-
nis somnijs cocepit, qui in sacris literis, quid peccatū aut opus
bonū sit, nec legit nec intellexit.

Iterum Aug. lib. i. retract. xxix, vbi quesiuisset an mandata dei fuissent ab Ap̄l's implēta om̄ia, dicit oīa, mādata implenatur, quādo quicq̄ dñō implētur, ignoscit̄, quia in eisdē man-
datis est & illud, qđ tota Ecclesia usq; ad finem mundi orat.
Dimitte nō nobis debita nostra. Videsq; mādata non opantibus
hōib; sed ignoscente deo implēt̄. Quid aut̄ ignoscitur
in operibus mandatorij, nisi peccatū? At non leuis est ignoscē-
tia, quā diuina maiestas do nat, Desinat ergo veniale peccatū
leue facere, ad cuius remissionē, nō homo, nō angelus, sed mis-
ericordia æternā maiestatis necessaria ē. Deinde nō leue mā-
datum est, qđ eadem maiestas, iussit orare, (vt Aug. hic dicit.)
Dimitte nō nobis debita nostra. Diuina maiestas veniale pecca-
tum tanti facit, vt pro eo delendo, preceptū statuat orandę mi-
sericordię suę, & homo sibi securitatē in illo singit. Ve illi per
quem tantum scandalū venit;

Iterum, idem Aug. Epist. xxix, ad beatū Hiero. de virtutib;
bus disputans, d. Et ut generaliter breuiter qđ cōplectar quē de
virtute habeā notionem, qđ ad recte viuendū attinet. Virtus
est charitas, qua id quod diligendum est diligitur. Hæc in alijs
maior, in alijs minor, in alijs nulla est. Plenissima yō, quae nō
possit augeri, qđ diu hic viuit homo, est in nemine, qđ diu autē
augeri potest, pfecto id quod minus est qđ debet, ex vitio est.
Ex quo vitio, non est iustus in terra, qui benefaciat & nō pec-
cat. Ex quo vitio, non iustificab̄ in conspectu dei omnis vi-
uens, ppter qđ vitium, si dixerimus, quia peccatū nō habe-
mus, nos ipſos seducimus, ppter qđ etiam, qđ umlibet pfecto
minus necessariū habemus dicere. Dimitte nobis debita nostra
cum iam om̄ia in baptismō dicta, facta, cogitata dimissa sint.

¶ Hæc clarissimi patris clarissima sententia, nonne predicta
omnia confirmat, qđ defectu charitatis reliquā nimirū conca-
pientia, causam facit peccati in quolibet operi bono?

D. Hierony. li. ii. cōtra Pelagia, tractās illud psal. xiij. dixi
Confitebor aduersum me iniustiā meā & tu remissisti impie-
tatem

tatem peccati mei, p̄ hac orabit ad te oīs sancta; i p̄e oportūo.
Si sanctus est, inquit, quō orat p̄ impierat; si iniuriam
habet, qua ratione sanctus appellat. Tandem plurima scripturæ
testimonia, p̄sertim Job adducens, concludit. Ecce Job nō sit
immaculatus & sine q̄rela, & abstinentis ab om̄i malo, qualis fine
iustitiæ coronatur, vt misericordia dei indigat.

Idē h̄i: primo. Tūc iusti sumus, q̄n nō peccatores fatemur,
& iustitia nostra nō ex proprio, sed ex dei cōsistit misericordia,
quare miserentis est & ignoscens dei, nō volentis neq̄ curren-
tis hominīs.

Addamus Grego: in Moralib⁹, primo super illud Job ix.
Non iustificabitur homo cōpositus deo, sanctus, inquit, vir,
quia om̄e meritū virtutis nostræ vitiū esse cōspicit, si ab interno
arbitrio districte iudicetur, ideo recte nbiūgit, si voluerit con-
tendere cū eo, non poterit vñ respondere pro mille.

Secundo ibidē super illud: Si repente interroget, quis respō-
debit ei: quia (inquit) si recta pietate discutitur, in eo examinē-
etia iusto rū vita succumbit.

Tercio ibidē super illud. Si habuero quippiā iustū, non
respondebo, sed meū iudicē dep̄cabor, vt em (inquit) sepe dix-
imus. Oī humana iustitia, iniustitia esse cōuincit, si districte
iudicetur, prece ergo post iustitiam indiger, vt q̄ succubere dis-
cussa poterat, ex sola iudicis pietate cōualeat.

Quarto ibidē. Verebar om̄ia opera mea, sciens, quia non
parcis delinquenti. Ecce vir sanctus in operib⁹ om̄ib⁹ nō ma-
lis (q̄ nō faciebat sanctus vt testatur dūs de eo i principio libri)
timet & deliquisse se sentit, ac minus fecisse. Ibi Gregorius di-
cit, que aperte egerim video, sed quid intus latenter pertulerim,
ignoro.

Quinto ibidē, si fulserint velut mūdissimæ manus meæ, in
sordibus tinges me &c. Greg: Quia quoūq̄ pena corruptiōis
alstringimur, q̄tūlibet rectis operib⁹, verā mūdiciam nequaq̄
app̄hēdimus, sed imitamur. Et infra q̄uis per studia recte opa-
tionis exercear, in tua tñ notitia video, quia mūdus non sum.
Et in fine moralit̄. Quis inter ista remanet salutis locus, q̄n &
mala n̄a pura mala sunt, & bona n̄a, q̄ nos habere credimus
pura bona esse nequaq̄ possunt.

Vides ergo, om̄e opus bonū esse partim malum, etiam in
tantis viris, imo qđ amplius est & mirabile, quō p̄t vñrum q̄
verū esse; q̄ Job sese confiteretur peccatorē per totū librū, quem
deus in principio eximie laudat & iustū pronūciat. Nec enim

E.

deus mentitur, nec Job mentitur, quem non mentiens deus,
utique de veritate laudat. Et ergo verissime peccator Job, sicut
vere confitetur, est etiam verissime iustus, sicut deus eum commendat,
quoniam haec convenienter: nisi quod reuera peccator fuit, sed sola dei iugis
noscentie misericordia iustus.

Dicunt autem hic quidam, verum quidem est, Nullus est iustus si cum
dei iudicio competit, immo inquitur, sic nec angeli iusti sunt.
Respondeo, hoc est ultimum blasphemum est, quia deus mirabilis est
in beatitudine (ut apostolus ait) nec eorum iustitia, nam iustitiae modo pen-
sanda est, Sunt enim plene & pure iusti, etiam dei iudicio, versus nos,
quia in patrem nati, & peccatum velut naturam induiti, sine peccato
non sumus, donec similes angelis erimus.

Primum autem pro me facit, nam ideo dixi, nullum esse peccatum
natura sua veniale, sed omnia damnabilia, quod autem venialia sunt, dei
gratia (quod magnispendenda est) tribuendum est, ideo ne parvum
datur diuinae maiestatis misericordia, necessaria est venialia per
maximi facere.

Ratione etiam addemus dictorum.

Necessaria est hoc mandatum impleri, Diliges dominum deum tuum ex
toto corde, ex tota anima tua, ex totis viribus, ita ut nec iota nec
aperies pteratur. At cum ex apostolo Romano viij. probauerimus peccatum &
concupiscentiam in membris repugnare legi dei, clarum est, quod nec ex
toto corde, nec ex tota anima, nec ex totis viribus diligere vili
possit, ubi enim concupiscentia in corde, in anima, in viribus est, ibi non
totum cor, non tota anima, non totae vires diligunt, ac per hoc tantum
peccant, quoniam ibi reliqua est concupiscentia seu patrum, atque sic de
hoc precepto ostenditur sub patre tenet conclusos, ut omnium misereatur.

Verum inueniuntur hic glossam, quia in mille annis vix data est
pestilentialior, scilicet quod deus non requirit perfectam impletionem huius
& similium legum, cum Christus clare dicat, nec iota nec apice a lege
pterenda. Ideo timendum est isti doctores esse inter eos, quos
describit Christus dicitur. Qui ergo soluerit vniuersitatem mandatis istis mi-
nimis, & sic docuerit homines, minimus vocabitur in regno cœ-
lorum. Non ergo dicendum est, deus non requirit perfectum mandatum,
hoc enim est mutare mandatum dei, sed signos cit quod minus facimus.
Non autem signos cit sterilitibus, sed operantibus timentibus & cum Job
dicentibus. Verebat oia opera mea, sciens quoniam non parcis delin-
quenti, illi vero docet, quod peccata delinquunt, dum dicunt non requirit,
Caue ergo ne putares te non requiri totum mandatum, ne forte igno-
res te quoniam debitas deo, ac per hoc superbias accepimus gratias,

tiā cius fastidens, ad quā te q̄ maxime virgere voluit mandato
tibi impossibili.

In fine iterū induco orationē dominicā, quę sola plus &
melius erudit animā de lib. arb. gratia & peccato, quā oīres
centiorū theologorū libri & argutę disputationū.

Qui ergo orat, sanctificetur nomen tuū, petit sine dubio
qd̄ non habet, non em̄ fictis verbis apud deum ludere licet. Si
nō habet, ergo pollutor nominis dei. At nomē dei non sae-
cificare, sed polluere, leue existimamus?

Ita qui orat regnū dei aduenire, qd̄ est iustitia & pax & ins-
tra nos (vt Christus & Paulus docent.) Nonne cōstitetur se iniu-
stum & iustitia indigentem? Ad hæc orant, nō nisi filij dei ius-
ti & sancti.

Ita qui dicit, Fiat voluntas tua. Nonne rebellem se deo esse
cōstitetur? An non est peccatum dei voluntate non fieri? Vbi nūc
liberum arbitriū? An nō hic de se desperat, ad solam gratiā cō-
fugit, non nisi peccatum sibi tribuit & impossibilita mandata dei
sibi esse confitit? Vbi hic est facere, qd̄ est in se, qn̄ iusti orant,
& peccatores se in modis cōstituentur? Ita in omni ore hæc ora-
tio volvitur. Et adhuc Theologi liberū arbitriū, peccatum, gra-
tiam, tot studijs & questiōibus non inuenierunt, quid faciat aut
possint. Recte ergo dixi, op̄ ortere hominē, de his opib⁹ dif-
fidere & remissis manib⁹ & pedib⁹, gratiā velut gallicum
operū artificem implorare, licet hanc sententiam. Eccl̄ius cū fa-
cio his suis in singulare suę insenitę argumentū damnauerit.

Faceſſant ergo nugę & argumenta humana, qua dicūt vñ⁹
& idem actus nō potest esse acceptatus & deacceptatus, q̄a esset
bonus & non bonus. Hoc em̄ subtilitatis Scotiq̄e induco, vt
ostendā, q̄ longe absint a veritate, dum res istas diuinās, huma-
nis ratiūculis incipiunt metiri. Nam nisi scripture veritatē ignos-
carēt, ista nō dicerēt. Et si recte intelligerēt materiā ḡę p̄cti & lib.
arbitriū non istas cauillationes, pro bonis rationib⁹ ducerēt.

Dico ergo, Idem actus est acceptat⁹ & non deacceptatus, q̄
aut̄ non deacceptatur (op̄ortet em̄ eoꝝ verbis vñ⁹,) non est bo-
nitas actus in causa, sed ignoscētia diuina, quę nisi esset, nul-
lus esset acceptatus. Quare satis patet, q̄ sunt ignari diuinę mis-
sericordię ac p̄ hoc & Christi, dum op̄us bonū inueniūt accep-
tatione dignū, sine misericordia ignoscēt.

Dicerent rursus, Cur ergo i. Iohann. v. dicit, Q̄ uī natus
est ex deo, non peccat. Respondeo, Impossibile est vt peccat
filius dei quicunq̄. Verum tamē iuxta est, qd̄ peccat, sed quia

E ii

ignoscitur ei, ideo vere etiā peccās nō peccar, nisi Paulus non
fuit natus ex deo Ro:vn, vbi seruire se dicit legi peccati, aut ipse
Iohannes enititus est contra scipm, vbi dicit. Si dixerimus, quia
pēm nō habem⁹ nosip⁹ seducimus, & veritas in nobis nō ē.
Sequitur exp̄ositio & cōcordia quā dedi, Si aut̄ confessi fueris
nos peccata nra, fidelis es & iust⁹, vt remittat nobis pēta nra,
Sic cōfiteb⁹ remittit & facit, vt peccatores nō sint peccatores.
Negantibus aut̄ reseruat & facit, vt iusti non sint iusti. Proinde
dīfinitio iusti in hac vīta est hæc. Iustus primo accusator ē sui.
Ideo iustitia Christiana, est accusatio sui, Qz cito perit accusatio
sui, statim recedit quoq; iustitia, hos cōfessores Christus gestat
in triūpho suo, Iesus Nazarenus Rex Iudeorū, i. confessorum
hoc est verbum bonū & suave, qd Ap̄l'us i. Timo. i. iucūdissi-
me resonat, fidelis sermo & omni acceptiōe dignus, quia Ies-
sus Christus venit in hūc mundū peccatores saluos facere, quo
rum primus ego sum. Iḡi stat mea secunda p̄positio, & cla-
ret quō peccatū remaneat post baptismū, & in omni ope bono
sit peccatū (si misericordia nō succurrerit) in oratione, & nulli else
natura sua veniale. Quare iterū stabilitur, qd m̄p̄to magis act⁹
impior⁹, sū mere mali, & sic om̄is actus aut bonus aut malus
contra determinationē Concilij Constantiī, i. Thomistarū qd
ibi regnasse appetet.

Ex his etiam infertur lib. arb. esse mere passiuū in om̄i actu
suo, qui velle vocat, & frustra garrire distinctionem Sophistar⁹
actum bonū esse totū a deo, sed nō totaliter. Est em̄ totus & co-
taliter a deo, quia voluntas, gratia non nisi rapitur, trahitur, mo-
uetur, qui tractus redundans in mēbra & vires seu aniē seu cor-
poris, est eius actiuitas, & nulla alia, sicut tractus serrę secatis lig-
num, est serrę mere passiu⁹ a sectore, nec ad tractum suū quiq;
coagatur, sed tñ tracta iam in lignū operat, impulsa magis qd
impellens, quę serratio opus eius cū serratore dicit, cum ramē
mere patiatur, sed de hoc suo tempore latius.

CON: III.

Qui opus bonū aut p̄cūnitentiā, a peccatorū de-
testatione ante dilectionē iustitię incipi, nec in co-
peccari, asserit hūc inter Pelagianos hereticos nu-
meramus, sed & contra sacrū suū Aristotelem de-
spere probamus.